

**О. В. Лоюк**

аспірант

(Уманський державний педагогічний  
університет імені Павла Тичини)

## **РОЗВИВАЛЬНА ФУНКЦІЯ ВИХОВАННЯ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД**

**Постановка проблеми.** Виклики сучасного інформаційного суспільства орієнтують навчально-виховний процес на становлення особистості, здатної визначати мету своєї діяльності, планувати та добирати адекватні засоби досягнення цілей, здійснювати реалізацію діяльності та нести відповідальність за її наслідки перед собою та перед соціумом, самостійно приймати рішення. Відтак філософія освіти має забезпечити розуміння кожної дитини повноцінною особистістю, суб'єктом власного розвитку, реалізацію принципу максимального розкриття потенційних природних можливостей дитини та створення на цій основі необхідних умов для її становлення як особистості.

**Аналіз досліджень та публікацій.** Проблема розвитку та виховання особистості була в центрі уваги багатьох вчених минулого, зокрема мислителів епохи Просвітництва Й. Песталоцці, А. Дістервега, Ж.-Ж. Руссо, Г. Сковороди, пізніше – представників наукової думки Нового часу М. Пирогова, Л. Толстого, К. Ушинського. У ХХ столітті означені питання в своїх працях розглядали психологи С. Виготський, Г. Костюк, С. Рубінштейн, педагоги В. Сухомлинський, Ш. Амонашвілі. Сучасні українські вчені І. Бех, О. Савченко, В. Кремень особливу увагу звертають не на дидактичний аспект освіти, а на розвивальний. У зв'язку з цим В. Кремень зазначає, що "нині, як ніколи раніше, прогресивність будь-якого суспільства визначається рівнем розвитку особистості. Цей самий чинник є головним важелем подальшого прогресу. А розвиток особистості в свою чергу забезпечується освітою"[13, с.2]. За О. Савченко, тенденції розвитку постіндустріального суспільства утверджують в теорії та практиці шкільної

освіти наголос на ефективному проектуванні та реалізації розвивального та виховного потенціалу змісту освіти [26, с.103]. Отже, заслуговує на увагу обґрунтування філософсько-педагогічних основ понять "розвиток" та "виховання" за нового бачення, що є **метою статті**.

**Виклад основного матеріалу.** Розгляд процесу розвитку людини дозволить визначити роль та місце виховання в цьому процесі. Вважаємо необхідним розглянути трактування поняття "розвиток", що подано у лексикографічних джерелах. Педагогічний словник поняття "розвиток" тлумачить як "процес і результат якісних і кількісних змін у психіці людини, які характеризують її перехід від нижчих до вищих рівнів; мету й результат виховання" [22,с.262].

У філософській літературі поняття "розвиток" трактується як "характеристика якісних змін об'єктів, поява нових форм буття, інновацій та нововведень, що супроводжується перетворенням їх внутрішніх та зовнішніх зв'язків" [18, с.562]. Як філософська категорія, означає процес руху певних цілісних систем. Як правило, термін розвиток застосовується до тих систем, які в змозі самостійно, власними внутрішніми джерелами якісно перетворювати себе [17, с.660]. Однією з таких систем є людина, як індивід, особистість, тому розглянемо трактування терміну "розвиток особистості".

В Українському педагогічному енциклопедичному словникові подається таке тлумачення поняття "розвиток особистості": "процес формування особистості як соціальної якості індивіда в результаті його соціалізації і виховання" [8, с. 404]. Маючи природні анатомо-фізіологічні передумови до становлення особистості, дитина в процесі соціалізації оволодіває дійсністю у власній діяльності за допомогою дорослих, що свідчить про те, що в розвиткові особистості провідну роль відіграє виховання. Опираючись на наявний досвід дитини, дорослі створюють умови по організації її діяльності з метою оволодіння новими знаннями, новими формами поведінки. В діяльності дитина керується системою притаманних

їй мотивів. Передумовою й результатом розвитку виступають потреби [24, с. 331 – 332].

Вищесказане знаходить доведення у праці С. Шумана "Місце виховання в цілісному процесі розвитку особистості". Дитина народжується з інтегрованою потребою, яка включає в себе біологічні потреби, потребу в розвитку та потребу в інших людях. Розглянемо дану потребу в динаміці її розвитку: потреба виникає як напруга; в результаті діяльності усвідомлюється людиною; усвідомлена потреба здійснює пошук предмета для її задоволення – опредмечена потреба (мотив-"ціль"); предмет-ціль здійснює пошук засобу; оволодіння знайденим засобом (мотив діяльності); власна діяльність для задоволення потреби (мотив-"ідеал"). Розвиваючись, потреба породжує певні мотиви, що забезпечує можливість досягнення цілей на кожній стадії розвитку. Звідси, індивідуальний розвиток дитини проходить такі стадії :

- 1) накопичення знань про предмети та їх призначення;
- 2) виділення дитиною себе серед інших людей, зародження діяльності та спілкування, отримання від оточуючих людей інформації про об'єкти зовнішнього світу;
- 3) стійка сформованість мотивів-"цілей": або у власній діяльності отримує нові знання, вчиться їх застосовувати або пристосовує інших людей для задоволення своїх цілей. На даному етапі стає зрозумілим, особистістю чи людиною стане дитина. Особистістю С. Шуман вважає людину, для якої в якості смислу життя сформоване суспільне благо, якщо ж в якості смислу життя сформоване особисте благо, – то це просто людина. В якості смислу життя в дитині від природи закладено суспільне благо – вона народжується, щоб творити себе, інших людей, соціум, планету. Тому найважливішою функцією вихователя є формування в дитини поняття про суспільне благо як смисл життя;
- 4) оволодіння засобами задоволення цілі шляхом розширення видів діяльності та спілкування;

5) вміння користуватися засобами (мотиви "реальнодіючі");

6) формування мотивів-"ідеалів" (якостей людини) в результаті власної діяльності, спілкування, отримання результатів діяльності, тобто вміння здійснювати саморозвиток в залежності від сформованості смислу життя. Для особистості характерним є включення в діяльність, розвиток інтелекту, мислення, творчих здібностей, працелюбності, що дає можливість стати творцем. В людини, смислом життя якої є особисте благо, біологічні потреби, будуть розвиватися якості, спрямовані проти людей. Звідси, С. Шуман під розвитком розуміє "переведення з рівня розвитку бути людиною та жити в людському суспільстві на інший, наступний" [29,с. 29], тобто до сформованості певної якості особистості. Отже, особистістю є людина – носій прогресивного розвитку.

З означеного вище стає зрозумілим, що розвиток особистості можливий в рамках особистісно зорієнтованого підходу у вихованні, оскільки передбачає усвідомлення дитиною себе як особистості. Підтвердженням цьому є думка І. Беха про те, що: "Особистісно орієнтоване виховання спрямоване на реалізацію сутності природи суб'єкта, якій відповідають цінності служіння, коли основним життєвим ставленням виявляється любов до інших людей" [3, с. 38].

О. Вишневський зазначає, що потреба і можливість розвитку з'являється в тому випадку, коли можливості організму неспроможні без певних зусиль досягти мети, тобто за умови розв'язання суперечностей між потребами й можливостями. Опинившись перед труднощами, людина змушена мобілізувати додаткові зусилля, що супроводжується певним напруженням, яке веде до посилення енергопотенціалу [19, с. 81]. Оскільки процес розвитку відбувається через розв'язання внутрішніх протиріч, його можна вважати саморозвитком, який здійснюється на основі усвідомлення своїх досягнень та недоліків [17, с.660].

Факторами розвитку особистості є:

- виховне середовище (сукупність соціально-ціннісних обставин, які впливають на особистісний розвиток дитини та сприяють її входженню в сучасну культуру), до змісту якого входять: предметно-просторове оточення, соціально-поведінкове оточення, подійне оточення та інформаційне; створює образ світу;
- діяльність – активна форма відношення суб'єкта до об'єкта, яка дозволяє проникнути в глибину образу світу, зрозуміти сутність предметів та явищ, оцінити їх, тобто в процесі діяльності з'являються новоутворення в особистісній структурі. Особливим видом діяльності є спілкування як взаємодія суб'єктів, цінність якого полягає в задоволенні, яке отримують суб'єкти завдяки взаємному транслюванню своїх «Я». Дитина не може бути суб'єктом процесу виховання, а лише своєї діяльності.
- осмислення світу та себе в цьому світі (відображеного в свідомості) забезпечує входження дитини в культуру суспільства на даному етапі життя. Центральною ланкою осмислення є осягнення цінності об'єкта світу. Саме ціннісне відношення до дійсності регулює поведінку дитини [21, с. 386 ].

Розвиток спрямований на якості, які притаманні особистості, але потребують розкриття та вдосконалення [28, с.125]. Розвиваючи вищезазначену думку, розвитком Ш. Амонашвілі називає "процес переходу природних можливостей в реальні сили"[1, с.128 ]. Дослідник підкреслює роль дорослого в цьому процесі, який виступає посередником між труднощами та силами дитини [1, с. 128]. З означеного стає зрозумілою залежність розвитку від виховання.

З точки зору філософії виховання є складним філософсько-педагогічним поняттям, яке розглядають як в широкому, так і у вузькому смислі. В широкому смислі виховання є процесом та результатом розвитку особистості. Суттю такого виховання є "передача, засвоєння та набуття досвіду життя в соціумі та в умовах конкретної культури (субкультур), створення умов для появи та вироблення внутрішньої мотивації" [18, с. 135].

Що стосується виховання у вузькому сенсі, то його визначають як конкретну діяльність дорослого по включенню дітей в різноманітні ситуації життя соціуму, формування умов для внутрішнього росту вихованців, тобто педагогічне управління розвитком дитини. Саме в цьому значенні виховання дуже тісно пов'язане з навчанням. Виховання має забезпечити розвиток особистості, орієнтуватися на розкриття її індивідуальності [18, с. 135].

Сучасні українські педагоги так трактують поняття "виховання":

1) "...виховання покликане виконувати об'єктивну функцію взаємодії між поколіннями, забезпечувати людині в усі її вікові періоди повноцінну життєдіяльність і розвиток, поступове її становлення суб'єктом певного конкретно-історичного процесу, у т. ч. – безболісне входження та повну адаптацію до життя в певних соціально-економічних реаліях" (А. Бойко) [6, с. 9];

2) "виховання – соціальне, цілеспрямоване створення умов для розвитку людини, процес отримання сукупності знань, культурних навичок, поглядів, що становлять загальний рівень духовного розвитку людини і є наслідком систематичного впливу культурного і матеріального середовища, навчання" (Ю. Зінковський) [9, с. 540 – 541];

Виховання – постійний та безперервний процес в житті людини. Розвиток її природних сил має весь час узгоджуватися із зовнішніми впливами, що виявляється в діяльності, поведінці, ставленні до себе та інших. Однак суспільна еволюція людини передбачає поступовий розвиток її особистісної незалежності, відносної автономії від впливу зовнішніх факторів, із зростаючою роллю внутрішніх чинників мотивації діяльності та поведінки. На думку О. Матвієнко, рушійною силою виховання є боротьба протилежностей: між природними задатками вихованця та суспільними вимогами до нього. Боротьба, подолання даних суперечностей забезпечує розвиток людини, стимулює її творчі можливості. Дослідниця вказує на дві взаємопов'язані грані виховання: 1) педагогічний вплив вихователя,

колективу; 2) готовність вихованця сприйняти й осмислити цей вплив, що визначається його природженими індивідуальними якостями [14, с. 38 – 40].

Виховання має сприяти реалізації людиною себе, виходячи із якостей суспільної моралі, які мають засвоїтися індивідом в процесі виховання [28, с. 125]. Майстерність педагога полягає в тому, щоб суспільно значиме стало особистісно значимим для дитини на основі її власного інтересу [28, с. 145].

Отже, розгляд виховання відбувається двома способами: індивідуальним та суспільно-культурним. В першому випадку виховання розглядається як засіб розвитку індивідуумів. В другому випадку – як засіб збереження суспільства та культури при зміні поколінь. Спільною тут є позиція про те, що виховання є засобом засвоєння школярами необхідних знань, вмінь, норм моралі, що, в свою чергу, дає можливість існуванню суспільства та передачу культурної спадщини наступним поколінням [7, с. 68].

За нинішнього розуміння результатом виховання є не лише засвоєння культурно-історичного досвіду, а й набуття здатності до засвоєння нових типів діяльності та відносин між людьми. За таких умов діяльність виступає у формі свідомо організованої співпраці, а критерієм виховання визначається здатність до самоформування людиною себе та своєї активності [18, с. 137]. Означену думку підтримують вчені О. Бялик, О. Коберник, які зазначають, що "процес виховання виступає як творення соціально-психологічних умов особистісного саморозвитку суб'єктів педагогічної взаємодії, сприяння самореалізації сутнісних сил кожного з них" [Коберник О. М., Бялик О. В. Інноваційні технології навчання та виховання: навчальний посібник. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 210 с., с. 166].

Стає зрозумілим, що особистість характеризується суб'єктністю, саме в такій іпостасі людина є суб'єктом, господарем своєї життєдіяльності. За А. Бойко, особистісно-соціальна функція феномену виховання полягає у необхідності забезпечення життєдіяльності особистості у всьому багатстві її суб'єктності, що складає головну сутність навчання й освіти [5]. Вважаємо

необхідним визначити сутність поняття "суб'єктність". "Суб'єктність – здатність усвідомлювати себе носієм знань, свободи, відносин, проводити усвідомлений вибір у системі соціальних відносин, віддавати собі звіт у своїх діях, бути стратегом власного життя, осмислювати зв'язки свого "я" з іншими людьми" [27, с. 29]. Отже, виховання – процес становлення особистості, спрямований на формування її світогляду, переконань, норм поведінки, звичок, рис характеру, вольових рис, відношень особистості до природного середовища, соціуму, до самої себе.

Основними дефініціями процесу виховання є:

- *сутність виховання* – допомога дитині в реалізації її можливостей [ 23, с.8];
- *головна мета виховання* – формування самостійності [20, с.91], формування вміння переборювати себе [2, с. 64];
- *завданням виховання* є розвиток людини [22, с. 376. ] та суспільства: "...феномен сучасного виховання стає важливим механізмом розвитку не тільки окремої людини, а й всього суспільства" [11, с. 288], покращення та вдосконалення сучасної реальності [25, с. 10];
- *основа виховання* – створення позитивної мотивації в учня, допомога в переборенні труднощів в процесі саморозвитку [25, с. 11];
- *двигуни виховання та самовиховання* – самооцінка та суб'єктивна оцінка сприймання зовнішніх факторів [25, с. 11 ], активізація сил учнів [12, с. 143 ];
- *енергоресурсом виховання та самовиховання* є цілепокладання, передбачення майбутнього [30, с.121 ].
- *зміст виховання (його інтелектуальна база)* – моральні цінності суспільства, наукові знання, події, факти [23, с. 53 ];
- *складові виховання* – навчання і освіта [6, с. 9 ];
- *пріоритетна функція сучасного виховання* – ціннісно-орієнтувальна;



- *основним джерелом виховання є засвоєння культурних цінностей, так як культура суспільства детермінує мету, зміст, характер самовиховання та саморозвитку [25, с.11 ].*

Відтак за нового бачення вихованням є створення умов для розкриття здібностей кожної дитини. Ряд вчених( Г. Костюк, Н. Мойсеюк та ін.) визначають виховання одним із основних факторів розвитку особистості [12; 16]. Однак, в ході розвитку появляються нові можливості для виховання. Зокрема, Г. Костюк зазначає, що на протязі життя в дитини виникають нові інтереси, потреби, прагнення та можливості їх реалізації [12]. Чим більше розвинута людина, тим більш різносторонньо та самостійно вона буде збагачувати себе, контактуючи з природою, соціумом та засвоюючи культурні надбання. Процес розвитку ускладнюється включенням все нових факторів, що призводить до розуміння процесу виховання як самовиховання, як власної високої самоорганізації [15]. Дані твердження вказують на тісний взаємозв'язок та взаємозалежність між розвитком та вихованням. В своїй єдності розвиток та виховання складають сутність індивідуального розвитку особистості, в процесі якого формуються якісні новоутворення. Звідси розвивальним вихованням є "цілеспрямований процес породження у внутрішньому світі дитини нових духовних цінностей під керівництвом вихователя" [21, с.91]. Вважаючи виховання необхідною формою розвитку дитини [3, с. 164 ], найважливішим завданням вихователя І. Бех вважає активізацію всіх внутрішніх сил дитини, які б дали можливість успішно вирішувати різноманітні життєві проблеми [3, с.191]. В контексті даного положення дослідник зазначає, що мета розвивального виховання "полягає у створенні зовнішніх і внутрішніх умов для побудови індивідуальної траєкторії ціннісно-сміслового самовизначення особистості, що виступає орієнтовною основою її свідомої поведінки у природному і соціокультурному світі" [4, с.4 – 5].

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Отже, за сучасних умов функціонування суспільства виховання покликане виконувати

розвивальну функцію – створювати умови для саморозвитку суб'єктів виховного впливу. Перспективи подальших наукових пошуків полягатимуть у з'ясуванні розвивальної функції навчання, зокрема як розвитку мислення.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Амонашвили Ш. А. Баллада о воспитании. Истинное воспитание Ребенка – в воспитании самих себя / Ш. А. Амонашвили; [Лаборатория гуманной педагогики, Артемовск ]. – Донецк: Изд-во "Ноулидж", 2008. – 172 с.,
2. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Кн. для учителя. – К.: "Освита", 1991. – 111 с.,
3. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
4. Бех І. Д. Особистість у діапазоні розвивально-творчого потенціалу // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2012. – № 2(серпень). – С.3 – 5
5. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне / А. М. Бойко. – Полтава: Техсервіс, 2006. – 566с.
6. Бойко А. М. Концептуальні основи особистісно-соціального виховання // Постметодика. – 2002. –№ 5 – 6(43 – 44). – С. 87 – 92
7. Брецинка В. Метатеория воспитания. Введение в основы науки о воспитании, философию воспитания и практическую педагогику. / Перевод с немецкого Олега Заякина и Иванны Дячок. Ответственные редакторы Вернер Кортхаазе и Роман Мних. – Киев – Дрогобыч: Коло, 2006. – 368 ст.
8. Гончаренко С .У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.

9. Зіньковський Ю. Ф. Навчально-виховний процес // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с., С. 540 – 541
10. Коберник О. М. Інноваційні технології навчання та виховання: навчальний посібник / О. В. Бялик, О. М. Коберник. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 210 с.
11. Косенко Т. С., Панарин В. И. Анализ этапов становления отечественной философии воспитания // Философия образования. – 2010. – № 1(30). – С.282 – 289
12. Костюк Г. С. Избранные психологические труды / Г. С. Костюк. – М.: Педагогика, 1988. – 304 с. – ( Труды д. чл. и чл.- кор. АПН СССР),
13. Кремень В. Освіта в контексті цивілізаційних змін // Шлях освіти. – 2010. – № 4. – С. 2 – 4
14. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія / О. В. Матвієнко. – К.: ВД "Стилос", 2006. –543 с.
15. Милтс А. А. Гармония и дисгармония личности: Филос.-этич. очерк. Пер. с латыш. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 222 с.,
16. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-е видання, доповнене, 2001 р. – 608 с.
17. Новейший психолого-педагогический словарь / сост. Е. С. Рапацевич; под общ. ред. А. П. Астахова. – Минск: Современная школа, 2010. – 928 с.,
18. Новейший философский словарь / Сост. А.А Грицанов. – Мн.: Изд. В. М. Скакун, 1998. – 896 с
19. Омелян Вишневський Педагогіка розвитку // Педагогічна думка. – 2006. – №1. – С.78 – 86
20. Омелян Вишневський Сучасне українське виховання. Педагогічні нариси. – Львів: Львівський обласний науково-методичний інститут

- освіти; Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г. Ващенко. – 1996. – 238 с
21. Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей / под ред. П. И. Пидкасистого. – М.: Педагогическое общество России, 1998. – 640с
22. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с
23. Практична педагогіка виховання. Посібник з теорії та методики виховання / За ред. М. Ю. Красовицького. Упорядник Іванюк Г. І. Київ – Івано-Франківськ, "Плаї", 2000. – 218 с
24. Психология. Словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.,
25. Рабош В. А. Синергетический подход к проблеме устойчивого развития образования // Философия образования. – 2008. – № 2(23) – С.5 – 12
26. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А. М., 2009. – 226 с.,
27. Сучасні тенденції виховання // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – № 1. – 2012. – С. 29 –33
28. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека: Учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. / В. Д. Шадриков. – М.: Издательская корпорация "Логос", 1996. – 320 с.: ил.,
29. Шуман С. Г. Место воспитания в целостном процессе развития личности // Образование в современной школе. – № 4. – 2002. – С. 27 – 33
30. Щетинин М. П. Объять необъятное: Записки педагога / М. П. Щетинин. – М.: Педагогика, 1986. – 176 с.

**Лоюк Оксана Вікторівна. Розвивальна функція виховання:  
сучасний погляд**

Стаття присвячена проблемі філософсько-педагогічних основ понять "розвиток", "розвиток особистості", "виховання" в контексті сучасних умов існування соціуму. Особливо актуалізується питання щодо місця виховання у загальному процесі розвитку особистості. Автором запропоновано нове бачення процесу виховання, визначено основні дефініції виховання.

**Ключові слова:** розвиток, розвиток особистості, виховання, розвивальне виховання.

**Лоюк Оксана Викторовна. Развивающая функция воспитания:  
современный взгляд**

Статья посвящена проблеме философско-педагогических оснований понятий "развитие", "развитие личности", "воспитание" в контексте современных условий существования социума. Особенно актуализируется вопрос относительно места воспитания в общем процессе развития личности. Автором предложено новое видение процесса воспитания, определено основные дефиниции воспитания.

**Ключевые слова:** развитие, развитие личности, воспитание, развивающее воспитание.

**Oksana Loyuk. Developmental function of education: a current view**

The article deals with the problem of philosophical and pedagogical foundations of concepts "development", "personal development", "education" in the context of current living conditions of society. Especially the question about the place of education in the overall process of personal development is actualized. The author suggests a new vision of education, defined the basic definitions of what constitutes education.

**Keywords:** development, personal development, education, developmental education.

**РОЗШИРЕНА АНОТАЦІЯ СТАТТІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ( 2000  
знаків без пробілів)**

**Oksana Loyuk. Developmental function of education: a current view**

The article deals with the problem of philosophical and pedagogical foundations of concepts "development", "personal development", "education" in the context of current living conditions of society. Especially the question about the place of education in the overall process of personal development is actualized. The article investigates the problem field of the development of an individual, particular attention is paid to driving forces of this process and its modern interpretation. The author found that factors of developing personality are educational environment, activities, understanding the world and oneself in this world. The article proved that the need and opportunity of development appears under the condition of resolving contradictions between the needs and opportunities. The author draws attention to the fact that the personal development is possible within the individually oriented approach to education as a child understands himself as a personality. Personality is a human for whom the meaning of life is public good, and is the bearer of progressive development.

The author suggests a new vision of education. In an extended sense, education is the process of personality development; and in the narrow sense it is a particular adult activity to include children in various situations of social life, to create conditions for domestic growth, pedagogical management of the child development. The motive power of education is the fight of contradictions between the natural inclinations of the child and public demands to him. The result of education at present understanding is not only the assimilation of cultural and historical experience, but acquiring the ability to learn new types of activities and human relationships. It is clear from the contents of the article that the development is aimed at the qualifications that are inherent to the individual, but require disclosure and improvement, and education should assist to the human

realization of himself, based on the quality of public morality, that have to be acquired by the individual in the process of education.

It is proved that education in the present situation performs a developmental function, it creates the conditions for disclosing abilities of each child, to build individual trajectory for self-determination for the purpose of conscious behavior.